

Vol 4 Issue 5 Feb 2015

ISSN No : 2249-894X

---

*Monthly Multidisciplinary
Research Journal*

*Review Of
Research Journal*

Chief Editors

Ashok Yakkaldevi
A R Burla College, India

Flávio de São Pedro Filho
Federal University of Rondonia, Brazil

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Kamani Perera
Regional Centre For Strategic Studies,
Sri Lanka

Welcome to Review Of Research

RNI MAHMUL/2011/38595

ISSN No.2249-894X

Review Of Research Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial Board readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

Advisory Board

Flávio de São Pedro Filho Federal University of Rondonia, Brazil	Delia Serbescu Spiru Haret University, Bucharest, Romania	Mabel Miao Center for China and Globalization, China
Kamani Perera Regional Centre For Strategic Studies, Sri Lanka	Xiaohua Yang University of San Francisco, San Francisco	Ruth Wolf University Walla, Israel
Ecaterina Patrascu Spiru Haret University, Bucharest	Karina Xavier Massachusetts Institute of Technology (MIT), USA	Jie Hao University of Sydney, Australia
Fabricio Moraes de Almeida Federal University of Rondonia, Brazil	May Hongmei Gao Kennesaw State University, USA	Pei-Shan Kao Andrea University of Essex, United Kingdom
Anna Maria Constantinovici AL. I. Cuza University, Romania	Marc Fetscherin Rollins College, USA	Loredana Bosca Spiru Haret University, Romania
Romona Mihaila Spiru Haret University, Romania	Liu Chen Beijing Foreign Studies University, China	Ilie Pinte Spiru Haret University, Romania
Mahdi Moharrampour Islamic Azad University buinzahra Branch, Qazvin, Iran	Nimita Khanna Director, Isara Institute of Management, New Delhi	Govind P. Shinde Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai
Titus Pop PhD, Partium Christian University, Oradea, Romania	Salve R. N. Department of Sociology, Shivaji University, Kolhapur	Sonal Singh Vikram University, Ujjain
J. K. VIJAYAKUMAR King Abdullah University of Science & Technology, Saudi Arabia.	P. Malyadri Government Degree College, Tandur, A.P.	Jayashree Patil-Dake MBA Department of Badruka College Commerce and Arts Post Graduate Centre (BCCAPGC), Kachiguda, Hyderabad
George - Calin SERITAN Postdoctoral Researcher Faculty of Philosophy and Socio-Political Sciences Al. I. Cuza University, Iasi	S. D. Sindkhedkar PSGVP Mandal's Arts, Science and Commerce College, Shahada [M.S.]	Maj. Dr. S. Bakhtiar Choudhary Director, Hyderabad AP India.
REZA KAFIPOUR Shiraz University of Medical Sciences Shiraz, Iran	Anurag Misra DBS College, Kanpur	AR. SARAVANAKUMARALAGAPPA UNIVERSITY, KARAIKUDI, TN
Rajendra Shendge Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur	C. D. Balaji Panimalar Engineering College, Chennai	V.MAHALAKSHMI Dean, Panimalar Engineering College
	Bhavana vivek patole PhD, Elphinstone college mumbai-32	S.KANNAN Ph.D , Annamalai University
	Awadhesh Kumar Shirotriya Secretary, Play India Play (Trust), Meerut (U.P.)	Kanwar Dinesh Singh Dept.English, Government Postgraduate College , solan

More.....

**Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.ror.isrj.org**

ब्रिक्स व्यापारी संघटना : एक अभ्यास

पांडुरंग भिमराव बर्वे

प्रबंधक, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमतनगर जि. हिंगोली.

सारांश :- ब्रिक्स ही एक आंतरराष्ट्रीय व्यापारी संघटना आहे. भारत, ब्राझिल, रशिया, चीन आणि दक्षिण आफ्रिका याचे सदस्य आहेत. ही संघटना आपल्या सदस्य देशांतील व्यापार उदीमांना सहाय्य करते. सन २०११ पर्यंत या संघटनेला ब्रिक हे नाव होते. २०११ मध्ये दक्षिण आफ्रिका समाविष्ट झाल्यावर याचे नाव ब्रिक्स असे करण्यात आले.

प्रस्तावना :-

भारत, ब्राझिल, रशिया, चीन आणि दक्षिण आफ्रिका या देशाचे आर्थिक संघटन म्हणून ब्रिक्सची ओळख आहे. या चारही देशांचे क्षेत्रफळ जगाच्या क्षेत्रफळाच्या एक चतुर्थांश आहे. जगाच्या एकूण लोकसंख्येच्या ४० टक्के लोकसंख्या या देशांची आहे. या देशाचे सकळ घरेलू उत्पादन १६,००० ट्रिलियन डॉलरच्या जवळपास आहे.

अभ्यास विषयाचे स्वरूप :-

ब्रिक्स या आंतरराष्ट्रीय व्यापारी संघटनेची स्थापना व संपन्न झालेल्या परिषदेचा आढावा घेण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत संशोधनातून करण्यात आला आहे.

अभ्यास विषयाचे महत्त्व :-

आज जगात अनेक क्षेत्रीय संघटना उदयास आल्या असून ह्या क्षेत्रीय संघटना आपल्या गरजांची पूर्तता करण्यावर भर देऊन विकास साधण्यावर भर देत आहेत. ब्रिक्स हे सुद्धा एक क्षेत्रीय संघटन असून जागतिक राजकारणावर प्रभाव पाडत असल्यामुळे या क्षेत्रीय संघटनेचा जाणीवपूर्वक व सखोल अभ्यास केला आहे.

अध्ययन पध्दती :-

प्रस्तुत संशोधनासाठी विश्लेषणात्मक व वर्णनात्मक पध्दतीचा अवलंब करण्यात येवून संशोधन कार्य करण्यात आले आहे.

अध्ययन व्याप्ती :-

सन २००६ मध्ये ब्रिक्सची झालेली स्थापना तसेच सन २००६ ते सन २०१४ या कालावधीत ब्रिक्सच्या संपन्न झालेल्या परिषदा यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे.

तथ्य संकलन :-

संकेतस्थळ, वर्तमानपत्रे इ. विद्वत्तीयक स्रोतांच्या माध्यमातून तथ्ये संकलीत करण्यात आलेली आहेत.

ब्रिक्स विषयी :-

चीन वस्तुनिर्माण उद्योगात आघाडीवर आहे, भारत तंत्रज्ञान व सॉफ्टवेअर मध्ये आघाडीवर आहे, ब्राझील अन्नधान्य व कृषीआधारीत उत्पादनासाठी अग्रेसर आहे, दक्षिण आफ्रिका पर्यटन व खनिज संपत्ती हयासाठी प्रसिध्द आहे, रशिया कडे तेल व नैसर्गिक वायुंचा साठा मोठया प्रमाणावर आहे. अशा प्रकारे ब्रिक्स सदस्य हे जागतीक पातळीवरील प्रमुख देश आहेत.

ब्रिक्स परिषदा :-

सन २००६ ते २०१४ पर्यंत ब्रिक्सची सहा संमेलने झालेली आहेत. त्याची सविस्तर माहिती खालील प्रमाणे आहे.

१. ब्रिक्सचे पहिले संमेलन १६ जुन २००६ मध्ये रशियातील येकॅटिनबर्ग मध्ये पार पडले. या बैठकीमध्ये परस्पर सहकार्यावर भर देण्यात आला.
२. ब्रिक्सचे दुसरे संमेलन १५ एप्रिल २०१० मध्ये ब्राझिलमध्ये पार पडले.
३. ब्रिक्सचे तिसरे संमेलन १४ एप्रिल २०११ मध्ये चीनमध्ये पार पडले. या परिषदेमध्ये दक्षिण आफ्रिकेला सदस्यत्व मिळाले.
४. ब्रिक्सचे चौथे संमेलन २६ मार्च २०१२ मध्ये भारतामध्ये पार पडले. 'साऊथ साऊथ डेव्हलपमेंट बँक' नावाची सामायिक बँक सुरू करण्याचा महत्वाचा निर्णय एकमुखाने घेण्यात आला.
५. ब्रिक्सचे पाचवे संमेलन सन २०१३ मध्ये दक्षिण आफ्रिकेतील डरबन या ठिकाणी पार पडले. या परिषदेला भारताचे प्रतिनिधी म्हणून मनमोहनसिंग हजर होते. जागतिक बँकेच्या धर्तीवर ब्रिक्स देशांना प्रगतिपथावर आणण्यासाठी आवश्यक असलेल्या सामायिक बँकेला सदस्य देशांनी मान्यता दिली आहे.
६. ब्रिक्सचे सहावे संमेलन १४ ते १६ जुलै २०१४ या दरम्यान ब्राझिल मध्ये पार पडले. ब्रिक्स देशातील पायाभूत सुविधांच्या विकासाला आर्थिक पाठबळ पुरविण्यासाठी या व्यापारी संघटनेने ब्रिक्स डेव्हलपमेंट बँक स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

निष्कर्ष :-

ब्रिक्स व्यापारी संघटनांचा अभ्यास केल्यानंतर काही निष्कर्ष खालील प्रमाणे दिसून येतात.

१. ब्रिक्स सदस्य देशांची अर्थव्यवस्था आर्थिक रूपाने एवढी मजबुत आहे की, सन २०५० पर्यंत हया चारही अर्थव्यवस्था जगापेक्षा वर असतील.
२. ब्रिक्स देशातील पायाभूत सुविधांच्या विकासाला आर्थिक पाठबळ पुरविण्यासाठी या व्यापारी संघटनेने ब्रिक्स डेव्हलपमेंट बँक स्थापन करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.
३. हे पाचही देश राजकीय संघटन स्थापन करण्याची शक्यता नाही.

शिफारशी :-

ब्रिक्स व्यापारी संघटनेचा अभ्यास केल्यानंतर ब्रिक्स व्यापारी संघटनेच्या वाढीसाठी काही शिफारशी सुचविण्यात आलेल्या आहेत, त्या खालील प्रमाणे आहेत.

१. ब्रिक्स बँक ब्रिक्स देशापुरती मर्यादिन न राहता ती जागतिक बँक करण्यासाठी भर द्यावा.
२. ब्रिक्सची जागतिक राजकारणातील भूमिका पाहता सदस्य राष्ट्रात विश्वासहार्यता निर्माण होणे आवश्यक आहे.

समारोप :-

वरील सर्व राष्ट्रांनी एका ब्रिक्स समुहाखाली येवून एका व्यापारी गटात निर्मिती करून जर एकमेकांस सहकार्य केले तर हयाचा फायदा हया सर्व राष्ट्रांना होऊ शकतो हे ही निश्चित आहे. त्यामुळे एकमेकांच्या राष्ट्रातील असलेले विविध राजकीय प्रश्न, सिमावाद सोडवण्यासाठी ब्रिक्सच्या माध्यमातून मदत होऊ शकेल तसेच ब्रिक्स समुहामुळे विकसनशील राष्ट्रात पायाभूत सुविधांवर योग्य तो भर देण्यात येणार असून त्यातून आशियाखंडाचे जागतिक राजकारणावर प्रभाव पडावा व हयात आपले स्थान महत्वाचे असावे ही भूमिका भारताची आहे हे निश्चित आहे.

संदर्भ ग्रंथ :-

१. <http://mr.wikipedia.org>
२. दै. सकाळ, दि. ३१ मार्च २०१२
३. दै. प्रहार, दि. २० एप्रिल २०१४
४. दै. महाराष्ट्र टाईम्स, दि. २८ मार्च २०१३

पांडुरंग भिमराव बर्वे
प्रबंधक, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमतनगर जि. हिंगोली.

Publish Research Article International Level Multidisciplinary Research Journal For All Subjects

Dear Sir/Mam,

We invite unpublished Research Paper, Summary of Research Project, Theses, Books and Books Review for publication, you will be pleased to know that our journals are

Associated and Indexed, India

- * Directory Of Research Journal Indexing
- * International Scientific Journal Consortium Scientific
- * OPEN J-GATE

Associated and Indexed, USA

- DOAJ
- EBSCO
- Crossref DOI
- Index Copernicus
- Publication Index
- Academic Journal Database
- Contemporary Research Index
- Academic Paper Database
- Digital Journals Database
- Current Index to Scholarly Journals
- Elite Scientific Journal Archive
- Directory Of Academic Resources
- Scholar Journal Index
- Recent Science Index
- Scientific Resources Database

Review Of Research Journal
258/34 Raviwar Peth Solapur-413005, Maharashtra
Contact-9595359435
E-Mail-ayisrj@yahoo.in/ayisrj2011@gmail.com
Website : www.ror.isrj.org